

Megjelen:

hetenkint egyszer, csütörtökön.

A szerkesztő lakása:

„Pestvárosánál” 6-ik szám alatt.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. | Félévre . . . . . 3 ft. | Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Hirdetések minden nyelven fölvetetnek a kiadó hivatalban. Kéretik az ígatási díjakat az ígatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétethetnek.

Hirdetések díjai:

a háromhasábos petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes beigatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Becsereken, hová az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

Előfizetési felhívás

„Torontál”
1874. évi második negyedére.

Lapunk a jövő évnnyel harmadik évfolyamába lépett. Mi részünkről elkövetünk mindent, nem kimélve semmi áldozatot, hogy meggyünk ez első magyar közlönyét a saját anyagi viszonyok dacára is fenntarthatassuk.

Eddigél sikerült is, a pártoló közönség pártfogását megtartanunk, szabadon remélünk, hogy a pártoló kegy ezutánra sem fog elmaradni, legalább oly mérvben nem, hogy a lap további fennállatása kérdéssé válhatnék. Igaz, hogy sanyarú éveket élünk s nem tudjuk, hogy mihez fogjunk hamarabb, fizessük-e adónkat? vagy kenyérnek való magot szerezünkbe, tagadhatatlan, hogy gondot ad a megélhetés még azoknál is, kik eddig a nélkülözést csak hírből ösmerték; de vigasztal jelenleg azon remény, hogy a csapások utolsó fővény szeme is lepergett; s van okunk gondolkodni a mult csapásai fölött — és irt keresni abban sebeinkre s egyszersmind reménytelve nézni a jövő elé.

Adj a ég, hogy úgy legyen!

Lapunk irányát ismerhetik olvasóink, két éve már, hogy kezükben forog hetenkint lapunk, — azért új programot nem adunk, jelszavunk ez utánra is „a törvénynek és a kormány intézkedéseinek tiszteletet szerzeni.” E mellett küzdöttünk eddig is, e mellett fogunk küzdeni ez utánra is.

Továbbá a megyei dolgok menetét ez utánra is éber figyelemmel fogjuk kísérni, különösen a közigazgatás körüli netalán előforduló egyes visszaéléseket kiméletlenül fogjuk ostromozni; minden érdekes és fontos rendeletet, mely megyénk közönségét kiváltképen érdekli, gyorsan közölni fogjuk; továbbá nem mulasztandunk el semmit, a mi a kereskedelem, ipar, közigazgatás előmozdítása érdekében szükséges, szóval, — lapunk ez utánra is oly szükséges rovatokból fog állani, hogy minden közönségünkben kell hogy megyei értesítőül szolgáljon.

Azért bátrak vagyunk a községek előjáróit lapunk pártolása érdekében tisztelettel felhívni, mert ők vannak első helyen hivatva arra: hogy e megyei lapunk minél szélesebb körben elterjedést nyerjen.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. — kr.

Fél évre . . . . . 3 ft. — kr.

Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Kelt Nagy-Becsereken, 1874. évi márczius 18-án.

Pleitz Fer. Pál,

a „Torontál” kiadója.

Balás Frigyes,

a „Torontál” felelős szerkesztője.

Nagy-Becsereken márczius 19.

Néhány nap mulva ismét lesz alkalomunk meggyőződni arról: hogy egy erkölcsi testület bár mennyire legyen az erős alapokon szervezve és bár mennyire is életrevalók annak elmei — csak akkor működhetik sikeresen: ha azon egyén, melynek a törvényes vezérszerep képezi feladatát és kötelességét, képes, de akar is éltető erőként hatni a testület gépezetének működésén.

Mind a márczius 23-ik mind pedig a május 3-án megyei közgyűlés alkalmával oly ügyek fognak szőnyegre kerülni, melyek fontosságuknál fogva különös figyelmet érdemelnek.

Nem szándékunk az, hogy a tárgyalandó ügyekben érdekelt felek egyikének vagy másikának pártját fogva, az ügyeknek ily értelemben leendő eldöntéséért cörteskedjünk; hanem igen is ki nyilatkoztatjuk egész nyíltsággal azt, miszerint kívánjuk, hogy a tárgyalandó ügyek, az annyira lábra kapott mellétekintettek férfias mellőzésével s a személyes érdekek ignorálásával, az igazság alapelvei szerint, a törvény rendeletei alapján a szigorú objectivitás szempontjából döntessenek el.

Igaz, miszerint hiányos közigazgatási rendszerünk, nem egyszer szolgáltatót okott arra nézve, hogy oly határozatok

hozassanak, melyek a czélnak nem felelnek meg, — de ha ez oly ügyekben szokott előfordulni, melyeket tételes törvény hiányában bizonyos praecedensek, szokás és gyakorlat alapján kell eldönteni, és ha törvény hiányában, néha kénytelenek vagyunk magunkat oly eshetőségnek kiténni, miszerint — bár akaratlanul a czélnak meg nem felelő határozatokat hozunk; akkor legyünk legalább szigorúak a czélt illetőleg, ott, hol egyes viszonyaink tételes törvény által szabályozva vannak, hol a törvény — ezen legbiztosabb intézkedési alap, alkalmat nyújt, nem csak némely tekintetben czélszerűtlen, s a korszelemmel össze nem férő jogérzetünk javulására, hanem bizonyára jogi becsületünk megszilárdására is.

A tárgyalandó ügyek sorából, egyelőre elég megemlíteni a határörvidéki járási orvosok választását és Szmétana perlaszi szolgabíró elleni ügyet. Az elsőre nézve, különös tekintetbe kell venni azt, hogy a megye bizottsága több oly pályázóval fog találkozni, kik a törvény által meghatározott qualificatioval nem bírnak, de az ugynevezett oportunitási szempontból kijelölhetők. — Azomban, ha tekintetbe vesszük orvosrendőrségünk desperatus állapotát, akkor a közügyért lelkesedő minden bizottsági tag, kell hogy az orvosok választása alkalmával a törvény azon rendeletét vegye különös figyelembe, mely az orvostudori qualificatiót a folyamodóktól megkívánja. Tartozunk e figyelemmel paragon heverő egészségügyünknek, de magának a törvénynek is. — A másodikra nézve elég megemlíteni azt, miszerint szükséges, hogy az alkotmányos érzetünk és igazságszeretünk érdekében a törvény szigorú alkalmazásával döntessék el.

Magyánk közszeretben álló főispánjától, a megyei bizottság testületének ezen éltető erejétől pedig elvárjuk azon hatást, mely a szőnyegre kerülendő ügyeknek, az itt jelzett értelemben leendő eldöntését képes lesz maga után vonni, s ismerek közti színtelemben álló főispánunknak erélyét és mindenkor tanusított objectiv eljárását, szívesen engedünk tért azon meggyőződésnek, hogy az ügyek elintézése, legalább az ő részéről, e tekintetben nem fog kivánni valót maga után hagyni.

A többi fontos ügyekre nézve annak idejében visszatérünk.

APRÓSÁGOK.

- Milyen embernek tartod te X. urat?
- Okos embernek.
- Én is! csak hogy én okos bolondnak.

(Miből nem lehet néha párbaj.)

Két tiszt ebédelt a mult napokban együtt.

— Micsoda mártás ez?

— Sardella?

— Az ám, ettem én ilyet eleget midőn Olaszországban fektüdtem, sőt mi több magam szedtem a fáról.

— Az lehetetlen, hiszen a sardella hal, s a tengerbe tányázik.

— Már nekem hiába beszélsz — édes barátom mert engemet bolondd nem teszsz.

— Ez nem volt elég, addig vitáztak mig az egyik sértve érezte magát, s kihívta a másikat.

— A párbaj megkezdődött s azt ki a sardellát fáról szedni állította, ellenfele által arczán megsebesítettett.

— Ejnye sebet kaptam! és mi több most jutott csak eszembe, hogy az amit én szedtem, az nem sardella volt, hanem kapri?

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

ugyan ivott belőle, de összehúván arczát savanyú képpel mondá:

— Hát minek tartja tekintetes uram a szegény embert bolondd, hisz ez nem tinta, hanem kalamaris!

A tisztviselők választása
vagy kineveztetése.

N.-Becsereken, 1874. márcz. 16.

Bizonyára mindenki fog még emlékezni ama hosszas, a nyilvános életben folytatott vitákra, melyeket az igazságügy szervezetét megelőzőleg azon kérdés idézett elő: vajjon a bírák kineveztetésének-e vagy nem? Azon időben a kinevezés pártolói is megengedték, hogy a közigazgatási tisztviselők továbbra is a megyék által választassanak.

Ma már ebben sem egyeznek a nézetek, sőt ha a Pester Lloyd márczius hatodik vezércikkirójának igaza van, akkor a megváltozott időáramlat, a jelenlegi viszonyok követelményei és szükségén alapult érdekei hangosan követelik, a közigazgatási tisztviselők választásának eltolását.

Azon meggyőződés, hogy az 1870. évi XLII. t. cz. által életet nyert törvényhatósági közigazgatási szervezetünk, mint az utóbb lefolyt évek tapasztalatai bizonyítják, a hozzákötött reményeknek meg nem felelt, azon elodázhatlan szükségé erősbödött vágy, a létező hiányokon segíteni, eredményezi: hogy a saját újuló érdekeltséggel foglalkozik közigazgatásunk javításának fontos kérdésével. E téren kiváló figyelmet érdemel a „Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség” című röpirat, mely a fővárosi napi sajtóban is ismertette és vitatva lett.

E röpirat szerzője jelenlegi zilált közigazgatási állapotaink és rendszerünk gyökeres javításának zálogát abban látja, hogy „az állami közigazgatás kezelésére hivatott közegek választását nem szabad a megyékre bízni, hanem ezen jogot az állam kormányára kell ruházni.”

„Képzem, hogy sok igazhíttű municipalista homloka mily komor és fenyegető ráncokba fog húzódni mind ennek olvasására. Tehát nem kevesebbről van szó fogják mondani, minthogy a megyék megfosztassanak a tisztviselők választási jogától, s vajjon mi marad azután a megyéknek.” Ily megjegyzéssel kísértetik az adott tanács.

E sorok írója nem egyike azon megcsontosodott municipalistáknak, kik mindent mi a helyhatóságok cselekvési jogkörének korlátozását czélozza, előre is mint jogtalan és az alkotmányt, az önkormányzatot veszélyeztető merényletet számtalosan, mindannak dacára nem hajlandó elfogadni azon állítást, hogy egy oly közigazgatási szervezetet minőre az országnak szüksége van választás utján nem, csak is kinevezés utján lehet létesíteni, illetőleg hogy közigazgatásunk gyors, rendezett és pontos csak akkor lehet, ha annak tisztviselői a kormány által neveztetnek ki. mert bár tagadhatlan mindaz, mit a röpirat írója jelen közigazgatási állapotaink jellemzésül és elitéléseül felhoz, de az abból vont következtetés nem okszerű.

Mert mivel támogatja a szerző javaslatát? Hogy a tapasztalat szerint törvényhatóságok azon hatáskört melyet nyertek betölteni képesek nem voltak, hogy a reájok bízott fontos közigazgatási feladatokat sikerrel érvényesíteni, akarat és értelmi erejük nem volt, és hogy párt és személyes érdekekből a tisztújítások alkalmával oly tisztviselőket választottak, kik a reabizott teendőket kivételére hivatással és képességgel nem bírnak. Nem czélom közigazgatási állapotunkat boncolni, — de ha az rossz, elhanyagolt, ennek büne nem egyedül a törvényhatóságokat, de egyenlőn terheli a kor-

mányt is, mely törvényadta hatalmánál és jogkörénél fogva mint legfőbb közigazgatási hatóság első sorban volt hivatva a közigazgatás menetét vezérelni, ellenőrizni, annak végrehajtó közegeire felügyelni, esetleg azokat a törvény értelmében felelőségre vonni.

Bár mi sulyosak, és bárkit terheljenek is a vádak — tény az hogy alaposak. De ha szerző eszmemenetét tovább fűzve, igaz is, hogy közigazgatásunk állapota attól függ, vajjon azok, kikre a közigazgatás feladatai bízva vannak, értenek-e a közigazgatáshoz vagy nem, és mentül jobban fog szaporodni az értelmes, képzett, lelkiismeretes s a kötelesség érzetétől áthatott tisztviselők száma, annál érezhetőbben fog javulni közigazgatásunk állapota is, korántsem rejlik ennek kivethetősége egyedül az általa ajánlott módban.

Egy jó, értelmes közigazgatási tisztviselői kar megteremtésének első feltétele, hogy az egyes tisztviselők képessége törvény által meghatározatassék, illetőleg hogy az XLII. t. cz. 67. §-sa olyképp módosítassék, mikép necsak a főjegyző, ügyész, orvos és mérnöknek kivántassék meg a szakképesség, de az állások fokozata szerint, minden egyes tisztviselőnél. Hogy annak idején az XLII. t. cz. ily qualificatiót meg nem állapított, magyarázatát azon körülményben lelheti, hogy egyrészt a régi megyéknél szolgálatban levő tisztviselői kar vétetett tekintetbe, másrészt, mint az a törvényszékek szervezésénél tapasztaltott, hogy hazánkban a qualificatióval bíró egyének a betöltendő tisztviselői állásokhoz viszonyítva elégséges számmal nincsenek.

Ma azonban, midőn a napi tapasztalat oly erős színezetben tünteti fel, hogy a közigazgatási tisztviselőben ép oly kevésbé nélkülözhető kellék a szakismeret mint bármely bírónál, minden mellétekintetek figyelmen kívül hagyása mellett, a törvényhozás eddigi mulasztását pótolni, a XLII. t. cz. érintett szakaszát bővíteni kell, mert ki valamely czélt elérni akar, annak az eredményre vezető eszközöket is használni kell.

És ez esetben meg lesz a feltétel egy jó közigazgatási tisztviselői kar megteremtéséhez, el lesz érve a lehetőség közigazgatási állapotainkat rendezni, a nélkül, hogy az önkormányzati jog csorbitásával a törvényhatóságok megfosztassanak a jogtól, az állami közigazgatás közvetítését eszközözni, arra tisztviselőket választani.

Midőn a röpirat szerzője a qualificatio meghatározásán kívül, a tisztviselőknak a kormány által való kineveztetését is szükségesnek tartja, tul lött a czélon. Magyar közigazgatás és nemzetiségi főlényünk érdeke, e kettő mellett, még azon okból is vitatja nézetét, mert a kormány várhatólag jobban fogja közigazgatási tisztviselőit megválasztani; mert az időnként választás alá eső tisztviselőnek nem igen van kedve élte hivatásul a közigazgatást választani és jövőjét ingatag és bizonytalan alapra fektetni, minek következtében a közigazgatás legtöbbször oly emberek kezében marad, a kik arra rászorultak. Továbbá mert ismeretes, hogy a megyékben tisztújítások alkalmával, mily engedmények jönnek létre politikai tekintetek, személyes érdekek kedvéért az államérdek rovására.

Elismert igazság, hogy valamely czél elérésénél mindenkor tekintetbe veendők az eszközök is. Ott, hol az eszközök következményei veszélyesebbek mintsem, hogy alkalmazásuk indokolva lenne, a czél bizonyára eljérendő. Részemről a röpirat írója által ajánlott módot nem kizárólagosan czélravezetőnek, sem következményeiben elfogadhatónak nem tartom.

Nem pedig, mert az államegység eszméje nem követeli. — Igaz ugyan, hogy a törvényes rendről az állam kormánya

csak az esetben kezeskedhet, ha oly közegekkel rendelkezik, melyeket utasíthat, és felelősségre vonhat, de e hatalom a kormány részére már az 1870. XLII. t. cz. rendeleteivel a legnagyobb mérvben biztosítva van.

Továbbá, mert a mennyiben közigazgatási bajaink orvoslása, képes szakavatott tisztviselőknél alkalmazása által elérhető, a qualificatio kikötése mellett a megyék ezt választás útján is eszközölhetik. (Vége köv.)

A főispán körútja a polgárosított határvidéken.

Pancsova, 1874. márczius 15.

Harminez községet látogatott meg a főispán, s mindenütt érintkezett a néppel.

Feltűnő volt a szerb községekben a tünnetes, s ha igaz az, a mit a lelkészek elmondottak, akkor a hazának boldognak kell lennie, mert fennen hirdették, hogy a szerbek örvendének a határvidék polgárosításának, hogy hű fia a magyar hazának, és hogy véruket készek áldozni szent István koronájáért.

Mondják, hogy a szerbek igen sokat, — mindent — várnak a főispántól, mert székfoglalás alkalmából azt mondotta: „hogy legszebb feladatának tekintendő a nemzetiségek közötti surlódások elenyésztését eszközölni.”

Ha a főispán személye iránti tisztelet, a benne helyezett remény, és irányában táplált bizalomnak kifolyása volt a szép fogadtatás, melyben körútjában részesítettek, akkor elmondhatja a főispán: veni, vidi, vici!

A dolognak tagadhatatlan jó oldala az, hogy az illető lelkészek, a kik a mult augusztus hóban el nem akarták ismerni a torontali főispánt, mert magyar főúr, — most a népek ezrei előtt hódolatukat nyújtánák a főispánnak, kérve őt, hogy legyen szíves jeleníteni a kormányának, miszerint a szerb nép boldog, hogy a katonai uralom alul megmentetett, hogy hű polgára a magyar birodalomnak, és édes fia a hazának, és hogy kész, ha kell vért ontani érte.

Ezer és ezer ember hallotta ama szavakat lelkésze szájából, a ki lelkesedve mondta el azokat; nehéz lenne ez után ugyan annak a lelkésznek maga magát meghazudolni, és ellenkezőjét állítani az elmondottaknak, és ha per inconvincum tenné azt, csak önmaga alatt vágná el a fát; mert eltekintve attól, hogy híveit a legnagyobb mérvben demoralisálná, ő mint hazug állana előtűk, mit feltenni nem vagyunk hajlandók, mert senkit sem tartunk rosznak mindaddig, míg meg nem győződünk róla.

Egyebiránt nem is lehet kételkedni a lelkészek szavaiban, mert nincsen ok rá, hogy ne legyenek hű polgárai a hazának, ha csak egy kis észszerűséggel fontolják meg a dolgot.

A határvidék népének nem volt tulajdoni joga, nem volt szabad akarata, és kormányoztatott önkényileg, természetellenesen, lehet mondani zsarnokilag.

Készletre voltak az együtt lakásra; — sok házbán 40—60 lélek élt. Volt e között 3—6 katoná, a ki a ház körül semmit sem dolgozott, sőt a család kenyérén tette a katonai szolgálókat.

Minden ily családnak (Hauscomunion) volt egy feje (Hausvater, Sztarcina) — ez parancsol, ez vett, eladott, ez költötte a pénzt, ez osztogatott kegyelmet a többinek. Sokszor ez a házfőnök negyed ötöd izzigleni rokonsághban állt a többi házlakóhoz, de mert legidősb volt a házban, őt illette az uralom korlátlan joga. Ebből azután önkényt következett, hogy a sztarcinához senki sem ragaszkodott, szavát azért fogadták, mert ellenkező esetben a kapitány által megbotoztattak. A vége ez lett, hogy annyit és addig dolgoztak mindenki, a mennyit és a meddig muszáj volt, és hiki örült, ha lustálkodhatott, és a munkát kikerülhette. De nem is virágozott ám ott a földmívelés, (a földnépe most sem igen szereti annak következtében a foglalkozást) hanem inkább a marhatenyésztéshez ragaszkodott, és csak annyit vett, a mennyi a házi szükséglet fedezésére megkivántott. — A marhatenyésztésnek igen kedvezett a nagy kiterjedésű rétság, melyet

mint a Duna kiöntéseinek kitett területet 4, 8, 12, 20, 30, legutóbbi időben pedig 35 krajczárjával bírtak haszonbérbe a katonai kincstártól.

Ily régi föld volt a német bántási ezred területén 106,000 hold. Képzeltetni, mennyi marhat lehetett ily roppant területen tenyészteni?

1860-nas években elhatározta a bécsi ministerium, hogy a rét eltöltesse, és mivelhetővé tettesse.

Felszólítottak ennek folytán a községek, hogy a töltéseket felépítsék. De miután azt tenni nem akarták új községek telepitettek a kérdéses réthe.

A rét oly természetűnek vételt, mint a horvátországi erdők, és ennek következtében 53 ezer hold meghagyatott a régi községeknek, a lélekszám szerint állapotátán meg a felosztási kulcs, és e földterület minden egyes községnek mint olyannak egyetemes tulajdonát képezi jelenleg.

A rétek másik fele (53,000 hold) öblözetekre osztott, és minden öblözetbe egy-egy község telepitett.

E községek lakói kötelezték magukat a töltéseket felépíteni, felépítettésük után pedig fenntartani, végre minden hold föld után husz forintot fizetni a katonai kincstárnak mint vételt.

A telepitvényesek egy részről mert ügyetlenek voltak, más részről mert reá beszéltek, nem fogtak ön erejükkel a töltések építéséhez, hanem szerződésre léptek Sorger Samuval, átadták neki az 53,000 holdnak felét 20 egymásután következő évre, oly kikötéssel, hogy ő a töltéseket felépíteni, és nekik készen átadni köteles legyen.

Sorgernek nem volt pénze, de élmes lévén, annak daczára vállalkozott a roppant munkára, és részvényársulatot alakított, melynek segédelmével foganatosítandó lett volna a terhes szerződés.

Épített ugyan Sorger valamit, de korántsem fejezte be a munkát, s mert a töltés építésre kiszabott határidő letelt, azon veszélynek volt kitéve, hogy a befektetett tőke reá nézve elveszzen.

Sorger, hogy ne károsodjék, kiegészített a telepitvényesekkel, és miután e kiegészítés a legújabb időben történt, a szerződés felterjesztetett a magyar pénzügyministeriumhoz jóváhagyás végett.

A magyar királyi pénzügyministerium megtagadta Sorgerétől a követelési jogot, azonban méltányossági szempontból megengedte, hogy annyi földet kapjon 20 évi használatra, a mennyi töltést készített.

Ujházi m. kir. mérnök bizott meg azzal, hogy a Sorger által emelt töltéseket felvéve, meghatározza a köből mennyiséget, és minden köbölét 2 forintjával számítva meghatározott aztán mennyi jut Sorgernek a rét területéből.

Sorger át is vette a maga kompetenciáját, a többi pedig átadott a szegény telepitvényeseknek, a kik ezen a Sorgerétől elmaradt területet községi vagyonként vették át, és tíz évre bérbe adták egy consortiumnak.

A magyar pénzügyministerium helybenhagyta eme haszonbéri szerződést, és a telepitvényesek előre vettek fel pénzt, melyből most önmaguk építik fel a töltéseket, minden köbölért 50 krajczárt fizetvén önmaguknak, és ezért kötelesek az építést teljesen befejezni.

Addig míg a töltések tökéletesen fel nem épültek, és hatóságilag nem hitelesítettek, a telepitvényesek nem fognak teklőnyvezetni mint tulajdonosok.

A töltés és a Dunapart közötti árterek a községek tulajdonát képezik, de azokat befásítani kötelesek.

Jelenleg igazgattatik ezen ügy egy külön — Pancsován székelő — hatóság által, melynek neve: „Oberleitung der Ried-Entwässerungs-Arbeiter,” főnöke pedig Neuwirth, csász. kir. alezredes.

A töltéseknek 1874. évi augusztus 14-én készen kell lenni, különben, jogvesztettek lesznek a nyomorult telepitvényesek, kiket nézni alig lehet a nélkül, hogy az embernek meg ne repedjen a szíve. A szegények dolgoznak mint a hangyák, és még sincsen semmijük. Nem találkozott senki, a ki őket Sorger ellenében megvédte volna; hiszen ha Sorgernek nincsen joga a területhez mint szerződő félnek, hogyan

lehet neki jó lélekkel méltányossági szempontból a szegény telepitvényesek kára és rovására oly földterületet 20 évre átadni, melyet a szegény nép véres verejtekkel 1874. augusztus 14-éig kénytelen eltölteni, tehát vízmentesíteni.

Részünkről nem tudjuk helyeselni az ily eljárást, főleg akkor, midőn egy köből töltés 2 forintra számítatik Sorgernek, a szegény ügyefogyott telepitvényes pedig ugyan annyit 50 krajczárért köteles felépíteni.

Nem-e jó volna az a pancsovai Oberleitungot más valakire bízni, hiszen az efféle dolgok a magyar nemzet rovására intézettek, pedig a szegény magyar ember ártatlan.

Végre nem hagyhatjuk érintetlenül azon körülményt, hogy a telepitvényesek kötelesek a felépítendő töltéseket örök időköz fenntartani, holott a rétek fele (53,000 hold) a régi községek tulajdonába ment át, a nélkül, hogy ez utóbbiak kötelesek lennének a töltések fenntartásához járulni, a mi egyaránt igazságtalan és méltánytalan, de a mi miatt a telepitvényesek tönkre menetele bizonyos.

Most szabad polgára a hazának a „granicársár”; nem tartozik közösséggel lakni; osztályt kérhet tekintet nélkül arra, vajjon adhat-e az államnak katonát ha elvállik a törzsházától vagy sem.

Nagykoru a volt határőr (granicársár) tulajdon hazánál és a községben, mert háza földje most teklőnyvezett tulajdona, melylyel szabadon rendelkezhetik, vehet földet a mennyit csak bír és kap, csak hogy fájdalom elszokták adogatni, pedig 50 fíjával haldjárt.

A községek önkormányzati joggal bírnak, választják elöljáróikat, és ezek által kormányoztatnak, nem pedig a nép nyelvé nem értő, szokásait nem ismerő, a soldatescának hódoló idegen tiszték által, kik sokszor zsírját is szitták.

Nem kormányoztatnak Verordnungok által, honi törvények rendelkeznek felettük, melyek alkotásához önválasztotta képviselőjük útján egyenesen járulnak.

Jarási tisztviselőjüket maguk választják, a megyei központi tisztikar választásába befolyanak, a kormányt képviselőjük adja, vagy annak esetleg opponálhat, szorosán véve megosztja magával az uralkodóval azon magasztos törvényhozói jogot, melyről az előtt fogalma sem volt.

A községben anyanyelvét használja.

Szabadon gyakorolja vallását.

Iskoláit önmaga rendezzi, szóval élvezi az alkotmányos jogokat minden tekintetben és irányban.

Ha volna valaki, a ki felvilágosítaná az ottani népet mindezekről őszintén önzetlenül és minden utógondolat nélkül, nem hiszünk, hogy azt felre és tévútra lehetne vezetni, mert a nép zöme jó, romlatlan, csak alapostolokban bővelkedik, a kik elég lelketlenek agyrémeket festeni a szegény tudatlan emberek előtt, és oly ígéretek tenni, melyek megtartására még akkor sem lennének képesek, ha hatalmuk volna azokat teljesíteni, mert nem a népet szólnak, hanem érdeküket hajhászják, midőn hazállanná akarják tenni a népet.

Azért ismételve mondjuk, hogy a főispáni körút üdvös volt, és hogy benne a jövődönak csiráját látjuk rejleni, melyből idővel terebélyes fa nőheti ki magát, ha a gonosz kertészek ki nem váják szívét.

A szerb lelkész urak tegyék kezüket szívükre, és gondolják meg, hogy jobb lesz a főispán előtt elmondott szavaik szerint vezetni híveiket, mint például oda dobni néhány szatócna, a ki nem igen törődik a néhny nyugalmával, csak hogy uszoráskodhassék rajta, és maguk a lelkész urakon is, mint tették azt ama szatócna a katonai uralom alatt, midőn nekik jó dolguk volt, mert tudtak szert tenni a befolyásra. Az ezred parancsnokságánál úgy mint a kapitányoknál.

A lelkész uraktól függ minden, főleg pedig az függ tőlük, hogy a főispánnak a székfoglalás alkalmával elmondott szavai testé váljanak, és csakugyan megszünjék a nemzetiségek közti surlódás.

Hiszen láttuk, hogy a főispán, daczára annak, hogy törtsgyökeres magyar szerbul társalgott velük, meggyőződhetek tehát, hogy a magyar nem akar irtó háborút indítani, hanem megosztani minden emberrel mint testvérrel a jót és az alkotmány adta minden jogát, melyből egy makszemnyit sem reservált a maga

számára semmiféle törvénycikkben, nem is adhatja, tehát meg a magyar a szerbnek azt, a mi neki magának sincsen, és töle olyasmit követelni, vagy balgaság, vagy malitia volna.

Torontálmegye bizottsági gyűléseinek tanácskozási szabályai.

1-ör. A gyűlést azt elintézendő tárgyak sorozatának felolvasásával az elnök nyitja meg, mely tárgysorozat a megyeház kapuja és az előteremben a közgyűlés megelőző napokon kifüggesztendő.

2-ör. Az elintézendő tárgyak következő sorrendben jönnek tárgyalás alá: a) közjogi ügyek és kormányrendeletek, b) főispáni levelek, c) hatósági levelezések, d) tisztí jelenlések, e) kérvények.

Azonban azon tárgyak, melyek a közgyűlést vezető elnök, vagy a közgyűlés többsége fontosságuknál fogva sürögőseknél jelentené, be, sorrenden kívül is tárgyalhatók de a tárgyalás előtti napon, egy külön jegyzékbe foglalva, a megye székház kapujára, mint olyanok kifüggesztendőek.

3-ör. Oly indítványok, melyek a vita alatti tárgyra vonatkoznak, akár szóval, akár írásban tételnek, tárgyalandók.

4-er. A napi rendre kitűzött tárgyakkal össze nem függő önálló indítványt, mely 24 órával előbb a közgyűlésen, vagy pedig az elnökségnél be nem jelentett, s egyszerűsind a jegyző hivatalnál, vagy más alkalmas helyen közzeszlére le nem tétel, a közgyűlésen tárgyalni nem szabad.

5-ör. Az indítványozónak jogában áll, az indítványt visszavenni, ha azonban azt más valaki magáévá teszi, a tanácskozás tovább foly.

6-ör. A tagok a feljegyzés sora szerinti szólnak. A feljegyzés az elnök által e végelt megbízott jegyzőnél történik, ki a szónokokat sor szerint felszólítja.

7-er. A tárgy érdemében egyszerűen többször szólni nem szabad, az indítványozónak azonban joga van, a tárgyalás befejeztével az elnök felszólítására, végzés kimondása előtt zár szóval élni. Az indítványozónak zárszava után a tárgyhöz szólan többé senkinek sem szabad, az indítvány visszavonása esetén pedig soron kívül is, még egyszer szót emelni.

8-ör. Szót kérhet bár mi az, ki a) napi rendet indítványozni, b) ki netalán személyes megtámadásra felelni, c) ki a gyűlési szabályokra hivatkozni akar.

9-er. Irott beszédet leolvasni nem szabad.

10-er. Az elnök vezeti a tanácskozást, örökösök a csend és a szabályok megtartása felett, a kérdéstől eltérőket a kérdésre igazítja, a rendet sértő szónokot félbe szakasztásával is rendre utasítja.

11-er. Rendre utasítás után a szónokot illeti a szó, mentesége előadására.

12-er. A szónok ugyanazon előadása közben netalán másodsor rendre utasítván, a felett vajjon igazolva vagyon-e a szónok, a gyűlés határoz, és ha a rendetüsitást megerősíti, a szónoknak azon tárgyban többé meg nem engedetik a szólas.

13-ör. Ha a csend megzavartatik, az elnök csegetyével jelt ad, s csendre int, ha ez nem használ, a csendzavarókat névszerint felszólítja, s ha így sem sikerül a csendet helyre állítani, az ülést egy órával tovább nem terjedhető időre felfüggeszti.

14-er. A hallgatóság által okozott csendzavarás esetében, ha az elnök intéseinek sikere nincs, az illető hallgató, s másod ízben az egész hallgatóság kiutasitattik, feletlenek ezenkívül az elnök felhívására hatóságilag is megfenyíthetők.

15-ör. Az elnök a tanácskozás alatti tárgy állásához bár mikor, tehát minden szónok után is szólhat.

16-ör. A tárgyalás befejeztetvén (szónok már nem jelentkezvén) az elnök vagy az 1870. évi XLII. t. cz. 45. §-a értelmében 10 bizottsági tag kiváratára, a kérdés névszerinti szavazásra tüzetik ki, ellen esetben az egyértelmű szónokok többsége szerint mondatik ki az elnök által a határozat.

17-er. A szavazás alá bocsátandó kérdés mindig akként teendő fel, s a szavazás előtt felolvasandó, hogy elfogadás után egyszerű

TÁRCZA

A jó régi idő.

Mintegy ötven esztendő előtt esinos kis fiú valék. Anyám, egy becsületes varga özvegye, nem volt épen birtoktalan, mindig tisztán tartott, csinosan öltöztetett s így mindenkéül kedveltettem.

Aixban laktunk; épen lakunkkal szemközt vala de la Tour marquis háza. Nem igen lakott fényesebben mint mi, de neve szép volt s családja a legregibb nemes a Provenecében. De atyja s nagyatyja fölemészték birtokukat a királyi szolgálatában, s marquis urnak alig volt egy becsületes polgárával felérő jövedelme. Marquis uram mint egy 40 éves férfi lehetett, igen szigorúnak és kevélynek látszott, göge igen is fel volt eszigázva; igen fiatal korában elvett egy épen az övéhez hasonló régi nemes családbeli dámat, s három angyali szép leány atyja lón.

Mint mondtam, szegények voltak, és háztartásukban még sem hibáztolt senmi; szakácsnéjük és komornájok volt, ki asztalnál szolgált; a marquis gazdagon paszományozott bárszony kabátban járt, hívese pedig mindig tafota

ruhában jelent meg s magát naponként hordszékben vitette az egyházba; — de hogy Aixban így pompázhassanak, kilencz hónapig falun laktak. Itt mindennemű szükségkészen tünteték ki s gyakorlák magokat, hogy karácsontól húsvétig a városban magokhoz ne hasonlítsanak.

Marquisné asszony derek dáma volt, noha kissé kevély. Megengedő, hogy az apró kisasszonyoknak virágot és gyümölcsöt ajándékozzék kertükből; az való, hogy soha sem jöttem a salonba, de az uton beszéltek velem vagy az előudvarban, s ha ilyenkor az anya lányaival látott játszani s csacsogni, barátságja jeléül legyőzőjevel arcomra ütött. Szegény gyermekek! mintha most is látnám őket barna ruháikban, kevés hajporral szép fekete hajokon; míg idősb nényük szép zöld tafota ruhát viselt, melyet azonban kímélés végett, mihelyt haza ére, levetett.

Egy igen szép napon az egész család elutazott Marseillebe; az aprók azt regélek, hogy egy jó dámat fognak meglátogatni, kinek Londonban szép jószágja van épen az övek mellett, s kivel a papa s mama megismerkedtek. Egy egész hétig kimaradtak s visszajövént, azt mondták, hogy a dáma csak polgári nő, de igen gazdag s ők igen jól mulattak nála.

Majd vízi kalandokra mentek, majd kikocsiztak, majd táncoltak és báloztak, hol a marseillei legszebb urfiak és dámak voltak

együtt; majd szép, hosszú processiót láttak, melyről nem győztek eleget beszélni.

„Oh, a jó Bernhard madame,” szóla a legfiatalabbik, ki leghajlandóbb volt hozzám. — „Csak láttad volna szép házát; mama azt mondja, hogy itt a praesidensnél sínes nagyobb pompa, s neki több inasa van mint ennek, de azok livrétet nem hordanak. S a madame szép ruhákat és gyémántot visel; urfia pedig derek cavalier és szép is.”

Igen fiatal valék ekkor még, de szemem elég éles volt s észrevehem, hogy Anasztázia kisasszony kis barátom é s zavaira elpirult. Nem sokára utóbb láttam a marseillei urfit is. Anyjával érkezett meg egy este igen szép kocsiiban s marquis urnál szállt meg.

Másnap reggel a földszinti terem előtt elmenvén, az ablakon által megláttam Anasztázia kisasszonyt, ki igen halavány volt, szemei veresek és zavartak, mintha igen sokat sirt volna. Huga az előtérben ült az ajtó előtt és kötött.

„Atyám büntetésül tön ide, s ma délben nem kapok ebédet, mivel sirtam mikor német sírni láttam. Azt hiszik, mit sem hallottam... de tudom én a mit tudok... Szegény Anasztázia!”

Megígértem, hogy egy szót ki nem csacsogok, s mindent el kelle beszélnem. S ő el-

mondá, hogy az ifju Bernhard nényét nőül kérte meg, de monsieur de la Tour annyira megharagudott ez ajánlaton, hogy őt majdnem kidobta az ablakon. Még el sem beszéle mindent, mikor hangos beszédet hallánk a teremben. Az ajtón figyeltünk s benézánk a kulcslyukon; Anasztázia kisasszony zokogott, atyja pedig kiméltlenül dühögött. „Méltatlan cselekedt! — kiálta — te egy kereskedőbe szerettel, te a de la Tourok leánya? S merészled csak egy pillanatig is reményleni, szép kisasszony, hogy meg fogok az ily iszonyu egyetlenlen házasságba egyezni? Előbb száradjon el kezem, mint ily gyalázatos nősz-kötést aláirok. De la Tour grófnő bizonyos Bernhard ur neje! Egy de la Tour grófnő kereskedőné! Megörültél-e? Nem tudod, hogy erre csak gondolni is vétek. — De atyád vagyok, elfajult gyermek, s őseink becsületét fen tudom tartani!”

A szegény Anasztázia könnyű kiszáradtak, arca nyugodt elszánás kinyomatát veve magára.

„Atyám! — így szóla szilárdan — soha sem fogok másé lenni; hatalmadnak hátára van feleltem, s még tán valaha...”

Nagyságos atyja nem hagyá befejezni, hanem reája rohant s ha a megérkező anya közbe nem veti magát, talán azon perczen megölte volna lányát.

Anasztázia kisasszony szobájába záraték s

igen...
vazás...
18...
nek és...
tovább...
hogy a...
elhalas...
rozall...
19...
ványok...
dosítva...
20...
szeg j...
névszer...
21...
többség...
kivárat...
szóval...
tisztúj...
desben...
22...
szerint...
szóval...
23...
ennek...
vazhat...
24...
vagy a...
25...
rozat h...
tárgyal...
vagyon...
ügyvéd...
K...
tember...
Beckere...
közgyűl...
Nap...
párba...
emléks...
zeteink...
M...
szóló...
dési...
sített...
E...
ki az...
és...
felett...
zésbe...
j...
gadták...
tározat...
kiegye...
hajjal...
inkább...
Mi...
meggy...
fűrkész...
Saját...
erk. Mer...
mint a...
seink...
sanak...
Me...
tisztába...
a másik...
történe...
Lás...
Rend...
két erk...
sleges...
áll...
kettő...
egy...
Ké...
ily ell...
nevez...
Két...
desnek...
há...
sértése...
E...
egymás...
Kül...
van, h...
párba...
na...
is kü...
ben r...
menny...
lott a...
majd...
rés...
san é...
De...
mástól...
hat hét...
szabad...
szót se...
Sok...
két...
jegyz...
mások...
Tour...
nyerte...
apac...
A...
volna...
akarat...
szokta...
engede...
atya...
sem...
köt...
volna...
mint...
Egy...
asszony...
viszik...
Igy...
melyet...
ott...
kijöh...
nyomb...
Ugy...
egy...
nek...
férje

„igen“ vagy „nem“-mel történésék a szavazás.

18-or. A kérdés feltevésében a napi rendnek elsőse van, a vita alatti tárgy felett, továbbá elsőse van azon indítványok is, hogy a tárgyalásnak nincs helye, azután az elhalasztásnak, mely kétféle u. m. vagy határozatlan időre, vagy sorozatra.

19-er. A tárgy felvétele után a módosítványok kerülnek szavazás alá, az előadott módosítványok sorrendje szerint.

20-or. Pénzügyekben a legnagyobb összeg jó először szavazás alá, mely mindig névszerint történik.

21-er. A szavazás felállással, vagy ha a többség ki nem vehető, az elnök, vagy 10 tag kívánatára névszerint felszólítás mellett fennszól meg véghez. Személyes ügyekben, a tisztújítást kivéve, bár ki személye forog kérdésben, a szavazás mindenkor titkos.

22-er. Az általános szótöbbség dönt. Névszerinti szavazás esetében az elnök a jegyzővel számítja össze a szavazatokat. A többséget mindenkor az elnök mondja ki.

23-or. Az elnök legutóljára szavaz, és ennek szavazata után azon ügyben nem szavazhat senki.

24-er. Szavazás közben beszédet tartani, vagy a szavazatot indokolni nem lehet.

25-ör. A bizottsági tagok közül a határozat hozatalból ki vannak zárva azok, kik a tárgyalás alatti tárgyra nézve, személyi vagy vagyoni tekintetben közvetlenül, vagy mint ügyvédek és megbízottak érdekelve vannak.

Kelt Torontalmegyének 1872. évi szeptember 16-án s folytatva több napjain Nagy-Becskerek mezővárosában tartott bizottsági közgyűléséből.

Tabakovits Gusztáv,
megyei főjegyző.

A párbaj.

Napjainkban igen divatosá kezd lenni a párbaj. Nem lesz tehát időszerűen, ha megemlékszünk róla mi is, elmondván felőle nézetünket esztani szempontból.

Mindazok kimondták a párbaj felett rosszaló itéleteket, kiket az emberi nem művelődési története a bölcses koszorujára érdemesített. Egyetlen egy sem találkozik közöttük, ki az északban úgy mint a lélektanászok által e felett kimondott kárhoztató elveket ellenkezébe jött volna. Mindannyian határozottan tagadták annak szükségességét, mindannyian határozottan állították, hogy azon ösztönözések kiegyenlítésére, melyeket némelyek csakis párbajjal vélnek elsimitani, a józan észszel sokkal inkább megferő módok is léteznek.

Mi mindezekről eltekintve, egyedül saját meggyőződésünk alapján, a hideg ész érveinek firkészése mellett akarjuk e kérdést tárgyalni. Saját érveinket szembesítjük az ellenérvekkel. Méréseink fogjuk egyik érvek súlyát úgy, mint a másikat, hogy levonandó következtetéseink minden ellenmondástól biztosítva állhassanak meg.

Mielőtt ezt tennők, két kérdéssel kell tisztába jönnünk. Az egyik a párbaj mibenléte, a másik a párbajnak in universim oknyomozó történetét tolja előtérbe.

Lássuk az elsőt!

Rendesen a becsület megsértése az, a mi két erkölcsi egyént vagy testületet oly ellenséges álláspontra helyez egymással, melyről a kettő egymásra lö, egymást vágja, vagy szurja. Két erkölcsi egyén között fölmerülhet ily ellenségeskedés képképi elsimitása párbajnak nevezetűk.

Két erkölcsi testület közti ellenségeskedésnek hasonló uton való kiegyenlítése megkísérlése már háború nevet visel.

E kettő, tudniillik a párbaj és háború két egymással szoroson összenőtt fogalom.

Különbég a kettő között csak annyiban van, hogy a párbaj háború kicsiben s a háború párbaj nagyban. Szoros értelemben tehát nincs is különbség a kettő között. Míg tág értelemben roppant nagy különbségre találunk, a mennyiben a párbajnál csak egyes ember, holott a háborúnál nemzetek vannak majd teljes, majd részleges veszendőségek, avagy súlyosan érezhető kárnak kitéve.

De válaszszuk el a két fogalmat egymástól.

Ha egyedül a párbajt vizsgáljuk: azt veszszük észre, hogy a párbaj egyik félre sem jár haszonnal; mert a veszendőség eshetőségének vagy egyik vagy másik fél ki van téve. Sőt ha az egyik elvérzett a golyó, szablya, vagy tör alatt, a másikat is vesz fenyegeti, mely elől a segítőkkel együtt földönfutóvá kell lennie, tudván hogy a szentesített törvények a társadalmi rend őreinek egyik kiváló kötelességökké teszik azok üldözését, kik a társadalmi egyensúlyt törvényellenes tetteikkel megzavarják. Hány család marad így fenntartás nélkül, ha a párbaj olyanok részéről vivotott, kik családjuk fenntartásáról gondoskodni hivatnak! — Mennyire ki vannak téve a lelkiismereti furdalásnak a szerencsétlenséget előidéztet győztesek? Mindezen kérdésekre bizony bizony bajos volna határozott számbeli feleletet adnunk. Nem is adhatunk mindaddig, míg a párbajok statisztikájával nem rendelkezünk. Pedig hogy ilyen mű megjelent volna a világirodalomban, arról nincs tudomásunk. Nem is lesz! Mert a párbajok közönségesen titokban folynak le. — Hány oly párbaj vivotott már, melyek a nagy közönség előtt egészen ismeretlenek! Ki tudja, nem a párbaj titokleple fedie-lyricus költőnek Petőfinek halálát is?

Nevezetes egy körülmény, hogy a párbaj mindig az intelligens osztályban uralkodott. — Tehát a párbaj számtalan szellemi tőkét ragad el a nemzetektől is. És ha semmi más ok nem volna kezeinkben a párbajnak kárhözhatására, ez az egy, hogy tudniillik fogyasztja a nemzetek szellemi tőkéjét, elégséges arra, hogy tönkretelje, zugba szorítsa mindazon okoskodásokat, melyekkel a párbaj barátai annak fennmaradása mellett kardoskodnak. Épen azért nem tudom eléggé csodálni, hogy a józan bölcsélet által elítélt párbajhoz újabb épen azok folyamodnak, kikről a nemzetek az irányeszméket várják és veszik. Érttem a honatyákat, s a külföldi ministereket, kik között csak az imént lefolyt napokban egész serege fordult elő a párbajoknak.

A társadalmi bölcsélettel foglalkozó ebből nem jó következményeket magyaráz ki. Már csak az hiányzik, hogy az egyházi emberek is párbajt kívánjanak! S ha az az áramlat, mely a párbajt illetőleg újabb időben oly magas helyeken is a kisebb személyiügyek egyedüli elintéző eszközeként tartatik, tovább is fenntartja magát; nem mondom nagyot, ha kifejezzük azon meggyőződésünket, mely szerint e párbajok rövid idő múlva egyes nemzetek közötti egyenlenségek paralyzálását célzó háborúk fogják felcsereélni. — Az árucikknek folyton emelkedő cursusa, a pénz roppant drágasága s az arany és ezüstnek mindemmel csökkenő árfofolyama, valamint a nyomornak megátalhatatlan szélesedése mind oda mutatnak, hogy Európa szárazán rövid idő múlva roppant nagy változásnak kell beállni.

Most pedig vegyük fel beszédünk másik, szélesebb terjedelmű ágát. Szóljunk valamit a párbajról nagyban, vagyis arról, melyet nem egyes erkölcsi egyének, hanem testületek, illetőleg nemzetek vivnak egymás közt.

A szélesebb értelemben vett párbaj, azaz háború úgy bír előnyökkel, azaz haszonnal, mint kárral is. Csak hogy a mit előnyeiben nyujt, azt az eszközlött kárral szászorosan destrualja. Részemről nagyobb hasznót nem látok benne, mint csakis azt, hogy befejeztével a győztes fél némi előnyökben részesül, melyek őt talán erősebbé teszik. Minthogy azonban ugyanazon előnyök a háború előtt már megvoltak a másik legyőzött nemzetnél, azért bölcséleti szempontból azt mondhatjuk, hogy az emberiségre nézve a háború által nyujtott előnyök épen nem teremnek töphet a status quo-ra, mint a hogy állott az emberiség status quoja a háború előtt.

Ellenben a kár, mit a háború hoz az emberiségére, nemcsak nagy, de még ki is számíthatatlan. A társadalomnak munkaejét csökkítja. A vezértehetségek elejtésével a nemzetek szellemi tőkéjét mindkét részről fogyasztja. A földek termését tarlóvá teszi. Zavarja a légrendes mérsékletét, mi épen oly rontólag hat az állati mint növényéletre. Különös tényezőzt képvisel e részben a kiömlött vér párolgása, mi a földköri légre dögleletes hatással van. — Innen a cholera.

Ha mindezeket összehasonlítjuk azon előnyökkel, melyeket főntebb zeróra reducaltunk:

csakhamar belátható melyik társadalmi rendszer előnyösebb az összemérésre; az-e, mely folyton háborúskodik nagyban úgy mint kicsiben? az-e, melynek újabbban ismét akadt egy bátorszívű apostola az angol parlamentben, a tisztos Richard képviselőben?

Most veszem észre, hogy beszédem már is túrelmenné teszi olvasóimat. Pedig még meg sem fejtém azt a kérdést, mely a párbajnak in universim oknyomozó történetét volna hivatva megvilágítani. Egy társadalmi lap szűk kerete ennyire térrel nem rendelkezik egyszerre. Azért most azon igérettel teszem le tollamat, hogy legközelebb ama kérdés tárgyalásával lépek e lapok szives olvasói elé

Szerényi Endre.

Kisbirtokosok hitelintézete.

(Csg) Közgazdasági fejlődésünk az utóbbi években egy, nem épen előnyös vonás jellemzi: az, hogy a nyereségre vágyó és a speculatiókra kiinduló társulási irány mellett egészen feledésbe ment és háttérbe szorult a közgazdasági társulatok azon alakja, a mely az önségelyt veszi kiinduló pontul és a kölcsönös jótállás alapján biztosítja és fejleszti a hitelt.

A nyereség ugyan hatalmas rugója a közgazdasági fejlődésnek, óriási eredményeket képes létrehozni, a melyeneket az utóbb jellemzett társulati irány sohasem fog létrehozni, mert ez mindig csak az önszükséget határait tartja szem előtt — amde egészségtelen a közgazdasági állapota ott, hol a speculatióval foglalkozó intézetek, és nem az utóbbiak képezik a hitel-organisatio alapköveit.

1863. óta, a midőn a magyar földhitelintézet az ország nagybirtokosainak szövetkezése folytán, a kölcsönös jótállás alapján létrejött, bizony igen kevés társulat s intézmény létesült hazánkban azon segély alapján, nagyszabású épen nem. A pesti népbank helyes tervezete iránt hitlenül, szédelgésekre adta magát, és megbukott. A „takaré- és hitelintézetek“ neve alatt létrejött intézetek bankszerű műveltekkel foglalkoznak, a hivatalnokok kölcsönös segélyegylete már jobban megvalósítja az önségely eszméjét, valamint azon egyletek, amelyek a pályatársak maguk körében alapítottak, mint az iparosok, bányászok, munkások stb. hitelgyesületei.

Azon osztály, mely az ország lakosságának 50%-át képezi; a kisbirtokosok osztálya mindezeidig nem volt keves akár országos, akár szűkebb, megyei vagy vidéki körben egy hitelszövetség egyesülne, a mely a kölcsönös jótállás alapján eszközölne hitelt a szövetségbe lépett tagoknak. A magyar földhitelintézet ugyan egész 1000 frtig szavaz meg jelzálogi kölcsönt, ennel fogva miután kölcsönös az érték feléig adja — még az egy-negyed telkes gazda is beléphet ezen országos hiteltársulathoz, amely a biztosságnak lehető garantit nyujtja. Amde egész szervezetnél fogva inkább a közép- és nagybirtok hiteligényeinek kielégítése képezi célját: a kisbirtok — csak kivételesen. 1000 forint képezvén a kölcsön minimumát: a fertálytelkes-gazda idegenkedik kis birtokát egyszerre egész felértékig lekötöni. Jóllehet a kölcsön törlesztése igen nyugodt: mégis kellemetlen hat rá az a gondolat, hogy oly nagy adóssággal terhelt birtokot hagyjon maga után.

Továbbá a földhitelintézet rendszerint csak első helyre adván jelzálogos kölcsönt: azon kisbirtokosok, a kiknek földje már betáblázással van terhelve van, kölcsönözhet nem juthatnak, ha birtokuk a már betáblázott terheket is beletérte, az alapszabályszerű födözetet nem nyujtja. Végre a kisbirtokra andand kölcsönrel kiváló figyelembe jó a személyi hitel is. — A kölcsönművellet itt helyes combinatiója legyen a jelzálogi és személyi hitelnek; a lekötött hipotheka szolgáljon a zálogleveleknek alapul és födözetül, amde a kölcsön javaslatánál és megszavazásánál az is figyelembe jöjjön: vajjon az adós személye mennyiben érdemel hitelt, vajjon mily megbízhatóságot nyujt a kölcsön szabályszerű törlesztésére nézve? Azon földhitelintézetek, a melyek nagyobb kölcsönöket, hosszabb törlesztésre adnak — a személyi hitelle már azért sem figyelhetnek, mert a hosszabb törlesztési idő alatt a jelzálog-tulajdonosok személye változik: de igenis ügyelhet

az oly hitelegylet, mely kisebb kölcsönökre rövid törlesztési időkre ad.

Ezen szempontból kiindulva, igen örültünk annak, hogy a kisbirtokosok földhitelintézete, eddig részvénytársulati alapon nyugvó szervezetét földávan: elhatározta, hogy a kisbirtokosok valódi földhitel-egyletévé alakuland. — Eszerint mind a nagy- és közép-, mind a kisbirtokosoknak meglesz a maguk hitel-szövetségük, amelyek egymást a földhitel országos organisatiójában kölcsönösen kiegészítendik. — Hogy gróf Lónyay Menyhért urat, ki a magyar földhitelintézet elnöke, szintén a kisbirtokosok földhitelintézetének létrehozására kiküldött bizottság körében látjuk, az azon felfogásáról tanuskodik, hogy az ujonan keletkezendő intézet hivatva van betölteni azt a hézagot, a melyet a magyar földhitelintézet a földbirtoki hiteli országos organisatiójában eddig üresen hagyni kényszerült. Ha kezdetben főállott volna már ily kisbirtoki hitelintézet, egy a magyar földhitelintézet a jelzálogi kölcsönzés minimumát ha nem is ötezerben, mint az osztrák nemzeti bank hypothekaris osztálya, de bizvást kétezer forintban állapíthatta volna meg, mert a földhitelintézet működését a tömérdek 1000 frtos kérvény és ezen kisebb kölcsönök igazgatása ugyanis igen hátráltatja és nehezíti.

A föllállítandó hitelintézet működésének eredménye szervezetétől függ. Ha az új hitelintézet centralizált központi apparatussal akarna dolgozni: úgy már előre kevés sikert jósolunk neki. Hitelszövetségének kell ugyan, hogy központja legyen, amde a működés sulypontjának a vidéki egyletekben kell lenni.

A kisbirtokosoknál a reálhitel mellett, mint mondtuk — fontos tényező a personal-hitel is; — ezen hitel-képességet pedig csak azok tudják megbírálni, akik a kölcsönökörrel közvetlen s folytonos érintkezésben állanak. A kölcsönös jótállásnak tehát az új alapszabályokban oly értelmezést kívánnánk adni, hogy: a kölcsönös jótállás kötelezettsége első sorban terhelje a vidéki hitelegyletet, amely a becslést eszközölte és a kölcsön megszavazást javasolta, és csak másod sorban: az országos hitelszövetséget. A záloglevelek kibocsátása, azoknak, valamint kamataiknak beváltása a szövetségi központi intézet teendője lévén, a kamatfizetés elmulasztásából eredő hiány esetén netán szükséges összegeket a rendelkezésre álló alapokból ez tartozékok előlegezésre ugyan, amde azt a jótállásra első sorban kötelezett vidéki hitelegylet azonnal pótolni legyen köteles.

Ha ezen rendelkezés az alapszabályokban kimondatik, ha az új intézetnek szigoruan köteletségévé tételük, hogy zálogleveleket csak az alapszabályszerűen biztosított fedezet erejéig bocsáthat ki, ha emellett a záloglevelek fedezetének biztosítására csak felannyi intézkedést történik, mint a magyar földhitelintézetnél. (Féligyélő bizottság, tartalékalap, kölcsönös jótállási alap) úgy szükségtelemé válik azon terv, melyszerint a „special-hypotheká“-ra fektetett záloglevelek bocsátassanak ki.

(Vége következik.)

Valamennyi központi választmányi tag uraknak!

A pancsovai követválasztó kerülethez tartozó több választó által a nm. m. kir. belügyministeriumhoz benyujtott, s onnan 10261. sz. rendelettel törvényszerű eljárás végett leküldött kérelemmel tárgyalás alávétele az e f. é. mártius 26. eszközleendő követválasztást megelőzőleg okvetlen szükséges levén, e czéllal megtartandó középponti választmányi ülés határnapját f. é. mártius 21-ére délelőtti 10 órára tűzőm ki. — Miről a központi választmányi tag urakat ezennel hivatalos tisztelettel értesitem.

N.-Becskereken, 1874. évi mártius 14-én.

Tabakovits Gusztáv,
központi választmányi elnök.

Deákpárti conferenzia.

Folyó évi mártius 23-ik napjára, öt megyei orvos választása, azonfelül

hat hétig kelle benmaradnia; azután ismét le szabadott jönie a terembe, de a marquis egy szót sem szóla többé hozzá.

Szokásban volt, hogy a tartomány évenként két nemes de szegény kisasszonyt föl-jegyzetett, egyet hogy férhez mehessen, a másikat hogy kolostorba vonulhasson. De la Tour ur lánnya számára a kolostori jegypénzt nyerte meg. S Anasztázia anyjától hallá, hogy apácásághoz kell készülnie.

A szegény marquisa talán hajlandó lett volna lánnya kérelmeinek engedni, ha a férje akarátának vakon engedelmeskedést meg nem szokta volna. Együtt sirt leányával s kérte az engedelmességre. De Anasztázia daczolt az atyával s kéréken kimondá, hogy önkényt soha sem menend kolostorba, s bizonynyal megszökött volna, ha legszigorúbban nem vigyáztak volna reá. De a marquis épen oly nyakas volt mint leánya s egyik sem akart cselhez fogni.

Egy este kocsiba kellett Anasztázia kisasszonynak ülnie, a nélkül hogy tudná, hová viszik. Így jutott a Visitandin-ák kolostorába, melyet ott az országút szegleténél láthattok; ottan ült zár és lakat alatt, soha nem remélve kijöhetést. Ez tél végén történt s a család nyomban falura ment.

Ugyanazon évben meghalt az anyám s egy nagynéném vett mint árvát magához. Ennek férje kertész volt az említett kolostornál,

melytől nem messze lakott egy kis házikóban. Én egész időmet a kertben töltém s csak akkor kellett kimennem, mikor az apácák fris levegőt szini jöttek.

Egy napon, épen a vesper alatt egészen egyedül voltam s a sétányokat tisztított, midőn Anasztázia kisasszonyt látám felem jöni. Apácza ruhát hordozott; ah minő szép volt!

„Péter! — így szóla hozzám — igen nagy szolgálatot tehetsz nekem.

„Kész vagyok engedelmeskedni a kisasszonynak!“

„Mindjárt megtudod a teendőt; nyomban Marseillebe kell mened.“

„Marseillebe?“

„Szegény fiu, ugy-e messze van? De légy csendes, szép jutalmat kapsz. Kérdezzed ott Bernhard ur házát, az amerikai gazdag urét; az egész világ ismeri ott, s add neki ezt.“

Levél vala; megigértém, hogy átadom, mire ő gyorsan elment, még a távolból is köszöntve kezevel.

Én eddigelé soha sem távoztam messze a városból, de bator és elszánt valék s így nyomban elindultam Marseille felé, körül sem nézve. De ah nem juthattam oda! Rosz csillagom épen az nap vezeté a lovas rendőrcsapatot az országútra, hegyen völgyön egy go-

nosztvőt keresve, ki elég szemtelen vala megszökni kezei közül. Azon bölcsesség, mely efféle embereket a világ kezdete óta kitüntetett, benem ártatlan gyerkőcében is igen gyanus személyt láttatott velök. Kikérdezték: én nem akarám megmondani, honnan jövök, hová mennek, s így egész tisztelességgel visszavittem Aixba, hol bezárattam. Szerencsémre Anasztázia levétét mellényem bélese alá rejtém s így a kutató, ki mindenemet átvizsgálá, nem találhatta meg.

Nem tartozik a dologhoz, elmondani, mint eszközölte ki jó nagy bátym, hogy teljes három hónapig fogva tartottak; végre elbocsátattam a fogságból s ekkor hallám, hogy Anasztázia kisasszonnyal egy hónap óta sz. Rozália-testvér lön s fogadását letette. De ez nem tartoztatott vissza jó szerencse-keresés végett nyomban Marseillebe mentéstől. Itt azonnal rá akadtam Bernhard ur szép házára, de egészen bálványnyá változva hallám, hogy néhány nap előtt Amerikába hajózott.

Az anyai bajt okozó levelet szomorúan tettem vissza zsebembe s azon idő óta mint valami szent maradványt őrizem. Itt van levél-tárczámban keresztelű és őrmesteri levelem mellett.

Nem szükséges elmondanom, mit tevék, midőn Bernhard ur ajtaja oly váratlanul nyilt ki előttem. A koromban levő reményteljes

ifjak igen hamar szoktak magokon segíteni. Midőn Aixba visszaérkeztem, nagybátyám kivettelt az ajtón, s más nem marada hátra, mint idegen embereknél szolgálom. Néhány év múlva pedig azt gondolám, hogy ha már livréet kell hordoznom, a királyé mégis legjobb lesz.

Három évig voltam már szolgálatban s ez idő alatt vár-örségből várőrségbe vándorlém, míg végre a jó szerencse Aixba vezérlé ezredemet. Megérkezésem után nyomban nagybátyámhoz szaladtam; a jó férj s kedves hitvese áldást mondtak az alatt világra; eléggé méltatlankodtak velem, kineztek, az utcára vetettek, de én még is hűgök fia voltam. A marquis ur házához szaladtam. Egy öreg szomszédné, ki alig ismerek rá, beszélt, hogy a marquis s nagyságos felesége a jószágban vannak. „És a két kisasszony? kérdém. „Ah, Péter ur, mindenik férhez ment. Luczia kisasszonynak egy tengerésztesti a férje, ki egy sounak nincs ugyan birtokában, de nemessége legrégibb az országban, Toulonban lakik. A legfiatalabbik, a szép Luiza kisasszony, egy hónap előtt utazott el; férje igen vén, igen rút, közvényes, de Entrevaux várban kormányos s a kisasszony most már marquis.“ Anasztázia kisasszonyról mit sem halla a szomszédné; de mint hiszi, a kolostorban van.

(Vége következik.)

más a megyei közigazgatást illető nevezetes tárgyak elintézésé iránt, rendkívüli megyei közgyűlésünk lévén kitűzve, ennek folytán, a megyei bizottság deakpartí tagjai mártius 22-én délutáni 4 órakor Nagy-Becskereken, a szokott helyiségekben tartandó előértekezletre, megjelenni sziveskedjenek.

Dániel János,
elnök.

HIRHARANG.

* Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy lapunk homlokán olvasható előfizetési felhívásunkat tudomásul venni, méltóztatásuk, az előfizetési összeget mielőbb kiadóhivatalunknak megküldeni sziveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt, magunkat jó eleve tájékozhatjuk.

* Két szolgabírói állomás lesz a jövő májusi közgyűlésen betöltendő, u. m. a billeti és az antalfalvai. Az elsőre Tallian Béla ki-jelenleg a fentnevezett járásban mint helyettes szolgabíró már is tevékenyen működik, a másodikra pedig Stojanovits Vazul úr fog folyamodni. Mind két egyén ellen azt hisszük, hogy senkinek sem leend kifogása, sőt reméljük, hogy egyhangulag fogják a t. bizottság tagjai által a kijelölt állomásokra megválasztani. Mi legalább a legmelegebben ajánljuk t. barátainkat, mert meg vagyunk győződve, hogy megválasztásuk esetén a megye és a tisztikar csak is nyerni fog e két egyén belépésével.

* Mesznik Matild közkedvességű képzett énekesnő ápril 6-án hangversenyt fog rendezni több műkedvelő közreműködésével. — Jegyek iránt előlegesen Mangold L. úr kereskedésében lehet előjegyezni.

* Nehány nap óta igen kedvező hírek keringenek városunkban a „kikindá-pancsovai” vasut állásáról. Ugyan is azt beszéljük, hogy az államvaspályatársaság még ez év folytán hozzá látna kiépítéséhez, és pedig minden állami garancia nélkül. Mi azt hisszük, hogy hazánkban ez volna talán a legjövődelműbb pálya, mert a legzárkábbban termő vidéken menne keresztül, s aztán összeköttetésben állana Szerbiával; mert míg a tervezett belgrád-zimonyi pálya elkészül, addig az állam pályatársaság kétszer is készen lehet az építendő pályával a Dunáig. Inkább e pályára fordítanak a milliókat mint a fővárosi operaház kiépítésére, a nemzetgazdaságot előmozdítása azt hisszük elebb való mint az operának a drámatóli elválasztása. Ez is meglehetne később, de most fektessük a pénzt oly válatokba a honnét az országra is háramolnák haszon.

* Az orsova-karanebebi választó kerület választói tiltakozást küldtekbe a lapokba az ellen, mintha Doda az ő elveiket képviselné az országgyűlésen. A híres generalis deakpartí program alapján lett képviselővé megválasztva, most Babes és ő annyiban különböznek egymástól, mint a 19 egy híján 20-tól; mondják is a kerület választói, hogy „Herr General Doda, te sem mégy mégegyszer oda” t. i. a képviselőházba.

* Nehány nap óta erősen havazott, most pedig éjjelenként erősen fagy. — Nem tudjuk, hogy mi lesz ez idő járásnak a vége.

† Popovits Ignác, torontálmegyei alpenztárnok, saját és gyermekei Popovits Theod-

sius, m. kir. honvéd-hadnagy, és Popovits férj. Zsivanovits Paulina, egy férje Gabriel és Kögl Mária, továbbá unokái Zsivanovits Ignác és Vazul, sógora Bubalovits János, sógorjóné Kögl született Bubalovits Katalin és számos rokonai nevében tudatja szeretett nejeinek, illetőleg anyjuk, nagyanyjuk és testvérük Popovits, született Bubalovits Máriaéknak, 1874. évi márczius 16-án hosszas betegség után élt 54-ik évében, történt kimutat. — Hült tetemei 1874. évi márczius 17-én, délutáni 3 órakor, gör. kel. szertartás szerint, a Tomaschevitz sorompó melletti sírkertben örök nyugalomra tétetni fogják. Béke hamvaira! — Kelt N.-Becskereken, 1874. évi márczius 16-án.

* A műkedvelők e napokban hozzáfognak az általuk előadandó darabok betanulásához, és mint értesülünk, a helybeli „jótékony nő-egylet” és a cholera árvaik javára. — Tervben van, hogy egyidejűleg hangverseny is rendeztessek. Minden esetre itt van az ideje, hogy a jótékony-célok tekintetéből valami történjék!

* Hogy minő pénzügyi helyzetünk, kitűnik abból, hogy egy csizmadia-mester, már 14 nap óta egy fillért sem keresett, a csizmát a hetivásáron fele áron kínálta s még sem vette senki. — A legjobb hitelű mesteremberek annyira vannak már, hogy megenni való falatok nincs családjuk számára. — Szomorú, de igaz! s mi több, nem nagy a kilátás a jobb jövőhöz.

* Egy nemeslelkű nővel és jó anyával ismét kevesebb van. Özvegy br. Bittner Josefina, született Someruva marquisnő, életének 62. évében elhalálozott. Nyugodjanak békében porai!

* Nehány nap előtt egy nagy szivárvány volt látható a tarrasi határ felett, s a Tiszántúl ugyan ekkor, a szántóvető emberek dörgést is hallottak Bácska felől. Ebből bő esztendő jósolnak. Bár csak igazat mondanának.

* A havas és hideg idő daczára már itt vannak a golyák és darvak. — Ezek is, ha tudták volna, hogy itt még bundában járunk, aligha elindultak volna a Niluspartjairól.

* Tarras községében egy kétféle bárány jött a világra. Ellés után még két napig élt. Bőrét a muzeum számára fogják kitömés végett felküldeni.

* A szegénység és nyomor mindinkább felütögeti fejét. Sok községben nagy számu családok vannak, kiknek egy falat kenyérök nincsen, munkát pedig nem bírnak kapni.

* A „történelmi és régészeti társulat” választmánya a mai napon tartja rendes havi ülését. Bajosan hisszük, hogy a vidéki választmányi tagok közül valaki azért menne jelenleg Temesvárra, hogy abban részt vegyen. Először igen rossz az utak, másodsor nagyon sokba kerül, a nyári időny alatt, egészen más? Szentkláray Jenő t. barátunk visszalépet e társulatnál viselt titkári állomásától. Ez igazán nagy veszteség a társulatra nézve, mert ez legtevékenyebb tagja volt, s nemcsak hogy ő ropant sokat dolgozott, de az ő kedvéért mások is tevékenyen támogatták a nem rég fennálló társulatot.

* Egy szép özvegyasszonytól egy magánlevelet kaptunk, a melyben kijelenti, hogy 16.000 forint hozománya van, s egy derek, becsületes és szorgalmas emberhez nőül óhajtaná menni, kinek legkevésbé 1200 forint biztos jövedelme van. A vállalkozni akarók leveleiket A. S. czim alatt, vagy e lapok szer-

kesztőségéhez, vagy egyenesen Versetzre a postahivatalhoz (poste restante) intézzék. — (A titoktartást mondani sem kell, mert ez már magától értetődik. Szerk.)

* Több lap bizonyos gúnynyal említette meg, hogy Gyürky Ábrahám és Csekonics János grófok, grófi méltóságukban a felség által véglegesen megerősítettek, s az „ötvenes év grófjai” — tendentiosus czimtel akarták őket boszantani, a közönséget pedig félrevezetni. Nemtelen fegyver! Gyürky gróf érdemeiről — igaz, nekünk nincs valami sok tudomásunk. De ha minden gazdag ember úgy érdemli ki a grófságot — ha egyáltalán jól esik a grófnak czimeztetés, mint Csekonics János — úgy csak legyen még vagy husz tuczat grófnak. E nemes ur egymaga többet tett 1863-ban az inségesek javára, mint mágnási karunk telemes része együtt véve. S azóta sincs nyomor, inség, csapás, a hol a nemes gróf nevével, mint adakozóval ne találkoznánk.

* (Házassági ajánlat.) „Egy higgadt férfi, ki biztos és elegendő jövedelemmel bír, hitvestársat keres”, így szövelt egy vidéki lap rövid hirdetése. E házassági ajánlat nem maradt eredmény nélkül és az illető több hölgytől kapott leveleket, fényképpel felszerelve a mondott czimel poste restante. A jelenkezők egyike az illető által kiszemeltetvén, levelezésre és végre légyottra került a sor. Ez azonban az első és utolsó is volt, mert a „higgadt férfi biztos jövedelemmel” a helység sirasója volt. A házasságonkapó nő, mint az „Ung. L.”-nak írják, annyira megborzadt e találkozástól, hogy megbetegedett, s sárgaságba esett. A sirasó pedig állását veszíté. Vajjon miért?

* Az európai államok adóssága a mult év folyamában ismét jelentékeny növekedett, s a jelen pénzügyi helyzet épen nem nyújt vigasztaló képet. 1873. végén egyes országok szerint az államadósságok összege következő volt: Franciaország 9000 millió forint, esik tehát minden lakosra 250 forint; Anglia 7925 millió forint, fejenként 200 forint; Olaszország 3600 millió forint, fejenként 130 forint; Ausztria 2100 millió forint, fejenként 100 forint; Magyarország 1021 millió forint, fejenként 60 forint; Oroszország 3750 millió forint, fejenként 45 forint; Spanyolország 2625 millió forint, fejenként 150 forint; Németország 1685 millió forint, fejenként 45 forint; Törökország 1306 millió forint, fejenként 46 forint; Németalföld 825 millió forint, fejenként 230 forint; Portugal 772 millió forint, fejenként 190 forint; Belgium 285 millió forint, fejenként 55 forint; Görögország 205 millió forint, fejenként 140 forint; Dánia 130 millió forint, fejenként 75 forint; Svédország 65 millió forint, fejenként 15 forint; Románia 60 millió forint, fejenként 15 forint; Norvégország 20 millió forint, fejenként 12 forint; Svájc 15 millió forint, fejenként 5 forint; Luxemburg 5 millió forint, fejenként 15 forint. — Az európai államok adóssága tehát mindössze 40.000 millió forint, s így átlag egy-egy lakosra 133 forint jut; ezen átlagot azonban hét állam meghaladta. — Legelől áll a szomorú lajstromban Franciaország, melyben a lakosságra fejenként eső összeg majdnem kétszeresen meghaladja a fön- tebbi átlagot; legkedvezőbb áll Svájc, hol csak 5 forint esik egy-egy főre.

* A siami ikrek bonczoltatása kideríté, hogy nem forgott fen bonczatni ok, melynél fogva kettéválasztásuk hallálal járt volna. Négy hártás

tömlő (membraneus pouches) a bélhártya folytatása kötötte őket egymással össze. A kettévágás veszélyes lett volna ugyan, de nem szükségkép végzetes. Az altest több szerve közel feküdt e tömlőkhöz, de ágaztak ezekbe.

TÖRVÉNYTEREM.

A nagy-beckereki e. f. kir. törvényszéknek 1874. évi márczius 16-án tartott ülésében tárgyalás alá került Baumbach Mátás elleni gyilkossági kísérlet bűnjegyé, számos hallgatóság gyűlt össze.

A végbement bizonyítási eljárás eredménye szerint vádlott Baumbach Mátás ó-teleki lakos a törvényszék előtt áll azon — lapunkban is annak idején közlött gyilkossági bűnkísérlet miatt — melyet olyképen, hogy Végh Károly ó-teleki népjegyezője hivatalos irodájában 1873. évi november 18-án igen közeli távolságból egy hatlövétű revolverből két lövést tett, melyek elseje azonban szerencsére csak a golyónak az asztalról történt felütődése folytán Végh jobb melloldalán egy zárt idezett elő, mely később genyedésbe menvén át, még csak most gyógyuló félben van; a második lövés golyója pedig csak Véghnek kabátját keresztül lyukasztotta. — Baumbach a konyhába s onnan az udvarba kimenekült jegyzőt üldözöbe véve, utánna még két ízben löött, mely lövések azonban sem a jegyző személyét magát, sem pedig annak ruháját nem találták. A lövések folytán elősietett Szabó József tanú az udvarban Véghet üldözö vádlott elé állván, utóbbi ezt is agyonlövétessel fenyegette; azonban a fenyegetést foganatba sem véve, a revolverben maradt utolsó két lövést álláa magát magára sűtvén, ezek csak zúz lövéseket, tehát csak könnyű sértéseket eredményeztek.

Vádlott egyenesen bevallja, hogy a tettet bosszúból vitte véghez; azonban nem volt szándéka a jegyzőt életétől megfosztani, hanem csakis annak jobb karját mindenkorra annyira nyomorékká tenni, hogy azt sem az ő, sem mások kárára többé ne használhassa, s ekként hivatalától is megfosztassék; mert, ugymond: a jegyzőt őt folytonosan üldözögetve, örökös zaklatásoknak volt kitéve, s őt vagyonilag is 3000 ftig megkarosította; a község lakói két pártra oszolnak, az úgynevezett „örzsökös” és „jött mentpartra”; az első tolvajokból ex professione, kiket a jegyző pártfogol, a második az ut ujabban letelepedett polgárokból áll. Gyanyaitani ügyekzven a jegyzőt, bucsúleveleket irt családjához, s tudva, miszerint családja jövője életbenmaradása által a jegyző rossz akarata folytán végleg tönkre tétetik, elebb öngyilkosságra, utóbb pedig bosszujának kielégítésére határozta magát.

A kir. ügyész vádbeszéde vádlottára 10 évi börtönbüntetést szabtni indítványozván, Georgievits István védőbeszéde után, a kir. törvényszék vádlottat a túlnyomó enyhítő körülmények tekintetbe vételével, három évi börtönre ítélte.

Szerkesztői nyiltposta.

Molnár János urnak Bókán. — Leveledet megkaptam, és igen sajnálom, hogy te csak mint magánlevelet kivanod, hogy tekintsem. A lapokban megjelent megjegyzésekről nem szabad archendálni, felelni kell reá — de csak hogy irodalmi hangon. — Egy finom vágás jobban fáj, mint egy mázsányi gorombaság. —
R. Kálmán urnak, T.-Beesen. — Az elbeszélést átdolgozva lehetne adni. — Mi azt hisszük, hogy ön ennél jobbat is fog írni, azért ezt most egyelőre félre tesszük.
A „Somogy” t. szerkesztőjének Kaposvárott. — A lapot két hét óta nem kapom, pedig nehezen várom. Kérlek, légy kegyes, a kiadóhivatalban eziránt intézkedni.
T. Csokány K. urnak. — Az illető közlemény Orlicé tanártól nem volt fölvéve lapunkban, mivel a közönség zsarolását czélzó közleményeket még iktatmánykép sem szoktuk felvenni.

H I R D E T É S E K.

963. számhoz VIII.

Faeladási hirdetmény.

Nagy-Becskerek város határában a kir. kincstár birtokához tartozó keményfa erdő és tiszaszigeti lágyfának irtási kötelezettséggel leendő eladásá végett megtartott első árverés eredménytelen lévén, ugyanazon feltételek mellett folyó évi **april 10-én** reggeli 9 órakor Nagy-Becskereken a számtartóssági irodában másodsorzi árverés fog tartatni. A feltételek az alulirt igazgatóságnál s Nagy-Becskereken a számtartósságnál betekintheők.

Kula, 1874. évi márczius 13-án.

A m. kir. jószágigazgatóság.

106. sz. 1874.

Árverési hirdetmény.

A nagy-beckereki e. f. kir. törvényszék telekkönyvi osztálya részéről közhírré tételik, hogy néhai Schuvascsy Jása és Jóna szerb-íttebei lakosoknak 350 ftra becsült és a szerb-íttebei 194. sz. tjkben felvett ingatlan vagyonának bírói árverés útján leendő eladásá elrendelgetett, ennek a helyszínen illetőleg a szerb-íttebei községhezánál eszközölésére az első árverés határideje 1874. évi **april 20-ik**, a második pedig **május 20-ik** napjára, mindig délelőtti 10 órára tüzetik ki oly megjegyzéssel, hogy a birtok csak a második árverésnél a becsáron alól el fog adatni.

Az árverezni kívánók tartoznak a becsértéknek 10% bánatpénzül letenni az ígért vételárt három részletben lefizetni, és pedig egy 1/3-át az árverés befejezte után, 1/3 három hó, az utolsó harmadát pedig az árverés napjától hat hó után, a többi árverési feltételek minden nap a hivatalos órákban, a telekkönyvi hivatalban, és az árverési határnapok alatt az árverező bírónál megtekintheők.

Figyelemzetnek továbbá a többi, nem a bíróság szék-helyén lakó jelzálogos hitelezők, hogy a vételár felszámítása alkalmával képviseltetésök végett helyben lakó megbízottat rendeljenek s annak nevét és lakását e hivatalnál jelentésk be, ellenkező esetben képviseltetésök végett gondnok fog kineveztetni; végre

Felhivatnak mindazok, a kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt vagy elsőbbségi jogot érvényesíthetnek vélnék, hogy igénykeresetüket a perrend 466. § értelmében e hirdetvény közzétételének utolsó napjától

számítandó 15 nap alatt, elsőbbségi bejelentvényeiket pedig az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, ezen telekkönyvi hatóságnál nyújtsák be, különben azok az árverés folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasíttatni.

Az árverés foganatosításával Wippler Sándor, kir. segédtelekkönyvvezető, jelentése bevéraása mellett megbizatik. Kelt a nagy-beckereki kir. törvényszék telekkönyvi osztályának, 1874. évi február 11-én tartott ülésében.

593. sz.

Pályázat.

Heufeld s Kis-Orosz községe s az e két községhez uradalmak részéről Heufeld községbeni lakhelylyel **egy községi orvosi állomás** szervezetvén, ezen állomás elnyerésére ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással 800 ftnyi készpénz fizetés, s azon kívül a betegek gyógykezelése utáni megállapított díj van összekötve, mely díj a körülményekhez képest különböző, s mely iránt a közelebbi feltételek alólírottak és a két községelőjáróságánál bármikor megtekintheők.

Felhivatnak mindazok, kik ez állomásra pályázni óhajtanak, miszerint az 1874. évi XVIII. t. cz. 74. §-a értelmében felszerelt folyamodványaikat folyó évi **april 14-ik** napjáig benyújtsák, miután a választás f. évi **april 15-én** reggeli 9 órakor fog Heufeld községhezánál megtartatni.

Kelt Zombolyán, 1874. évi márczius 8-án.

Belitska Béni,
szolgabíró.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, hogy a lejárt zálogok folyó hó 1-ére kitűzve volt árverése vasárnap **folyó hó 22-re** elhalasztatott, mely napon délelőtti 10 órakor az alólírott intézet tanácstermében megtartatni fog.

Ennélfogva felszólíttatnak a 45, 76, 353, 366, 774, 898, 912, 944/618, 945/291, 950/216, 951/52, 984, 988/317, 998/1, 1025, 1068, 1093, 1105, 1109, 1134, 1150, 1161, 1190, 1195, 1234, 1243, 1245, 1249, 1250, 1253, 1259, 1286, 1294, 1301, 1306, 1308, 1312, 1317, 1341/866/326, 1344, 1361, 1371, 1374, 1389, 1396, 1402, 1406, 1420, 1436, 1446, 1452, 1464, 1479, 1484, 1496, 1514 és 1521-ik számu zálogívek tulajdonosai, hogy a nyert köl-

csönt fentérintett napig visszafizetni, vagy annak hosszabításáért folyamodni el ne mulasztassák, miután ellen esetben az elzálogosított tárgyak kivétel nélkül eladatni fognak.

A torontálmegyei takaré- és hitelbank igazgatósága.

A torontálmegyei takaré- és hitelbank N.-Becskereken

1874. évi ápril 12-én délelőtti 9 1/2 órakor saját gyűléstermében

VI-ik rendes közgyűlését

tartandja, mely célra a t. cz. részvényes urak személyes, vagy részvényes meghatalmazottjaik általi megjelenésre, oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében szavazati jogával csak az élhet, kinek nevére a részvénykönyvben az illető részvény legalább 2 héttel a közgyűlés előtt átíratott és ki részvényeit a szelvényivel együtt legulább 3 nappal a közgyűlés előtt az intézetnél bevény mellett letette.

Tanácskozási tárgyak:

1. Az igazgató választmány számoló jelentése és a zárméreg előterjesztése.
2. A számvizsgáló bizottság jelentése.
3. A tiszta nyeresmény feletti rendelkezés.
4. Az igazgató választmánynak, 12 esetleg több tag kilépése folytáni kiegészítése.
5. A számvizsgáló bizottság újbóli választatása.
6. Az igazgató választmány jelentésében foglalt alapszabályoszer javaslatok és indítványok tárgyalása, és az alapszabályok némely czikkeinek megváltoztatása.

Kelt N.-Becskereken, 1874. márczius 19-én.

Vécsey István s. k.,
elnök.